

Hoito kokonaisuutena on hybridi

Yleislääkäripäivät 25.11.2021

Marina Congress Center Helsinki

Kaisa Kujansivu

Yleislääketieteen erikoislääkäri

Vastaava lääkäri, Pihlajalinna Etäklinikka

Sidonnaisuudet

- Työnantaja Pihlajalinna Lääkärikeskukset Oy
  - Pihlajalinna Oy osakkeenomistaja

Ydinasiat

- Mitä etävastaanotolla tarkoitetaan
- Mitä kanavia etävastaanotolla käytetään
- Mitä etävastaanotoilla hoidetaan
- Mitä etävastaanotoilla tavoitellaan ja mitä ongelmakohtia esiintyy

Termejä

- **Etälääketiede** – lääkärin työ eri sähköisissä kanavissa
- **Etävastaanotto** –hoitokontakti puhelimen, videon- tai chat-yhteyden kautta.
  - Lisäksi viestiminen esim. potilastietojärjestelmän viestiohjelmassa sähköpostitse
- **Etäkonsultaatio** – ammattilaisten välinen keskustelu
  - Esim pth-esh, hoitaja-lääkäri
  - Puhelimitse, kirjallisesti potilastietojärjestelmässä, tai erillisessä viestintäkanavassa
- **Etävastaanottopäivä/etätyöpäivä** voi sisältää kaikkia näitä elementtejä tai vain esim puheluita
  - **Etätyöaika** hyödynnetään perinteisiin paperitöihin – reseptien uusinnat, lausunnot
  - **Reseptien uusiminen** – onko etälääkärillä tähän jopa paremmat edellytykset kuin kiireisellä lähivastaanotolla?

Mihin etävastaanotto soveltuu?

- Puhelut, konsultaatiot, paperityöt - Terveystieteissä hoidetaan paljon asioita niin, etteivät potilas ja lääkäri ole samassa tilassa:
- Ammattilainen arvioi varatessaan ajan
  - Arvioidaan edelleen vastaanoton aikana ja tarvittaessa ohjataan kivijalkaan
  - Asiaa voidaan usein edistää etävastaanotolla, vaikkei se kokonaan etänä hoituisikaan
- Etävastaanotoilla voidaan hoitaa
  - Fyysisiä ja psyykkisiä ongelmia
  - Akuutteja ja kroonisia vaivoja
  - Lieviä ja vaikeita sairauksia
- Arvio etävastaanoton soveltuvuudesta on aina yksilöllinen
  - Anamneesi ja inspektio - lääkärin tärkeimmät työkalut
  - Lasten ja monisairaiden kohdalla statuksen merkitys korostuu
- Kannustetaan kokeilemaan – sekä asiakasta että ammattilaista
- Pyritään kunnioittamaan myös asiakkaan valitsemaa asiointikanavaa – esim chat/sähköinen viestintä

Ei vastakkainasettelua

- Etävastaanotolla täydennetään palveluita, parannetaan saatavuutta ja saavutettavuutta - ei ole tarkoitus korvata lähivastaanottoa
- Kivijalan aikaa voidaan säästää sitä vaativiin tilanteisiin hoitamalla etäkanavaan soveltuvat asiat etänä
- Omia potilaita voi hoitaa lähi- ja etävastaanotoilla - etävastaanotto ei estä hoidon jatkuvuutta:
  - Etälääkäri perehdytetään talon käytäntöihin kuten kivijalkalääkärikin
  - Kokenut yleislääkäri etäkanavassa voi olla hoitoa koordinoiva lääkäri, kivijalassa käydään tilanteen sen vaatiessa

Etävastaanoton etuja

- Potilaan aikaa ja vaivaa säästyy kun siirtymiset jäävät pois
  - Työssäkäyvän ihmisen ei tarvitse ottaa vapaata töistä 3 tuntia lähteäkseen lähivastaanotolle, työpäivään voi ottaa taukoa 30 min käydäkseen etävastaanotolla
  - Mahdollisuus tuoda lääkäri myös kotiin asiakkaalle, jonka muuten vaikeaa liikkua vastaanotolle
- Omaisen aikaa ja vaivaa säästyy: vastaanotolle voidaan ottaa videoteitse omaisen mukaan vaikka satojen kilometrien päästä
- Myös verkstopalaverien järjestäminen helpottuu

Työntekijän näkökulma – työnhallinta perusterveydenhuollossa

- Ajan säästäminen työmatkoissa
- Rauhallisempi etätyöpäivä – Oveen koputtelu puuttuu, työn pirstoutuminen voi vähentyä
- Voidaan paikata resurssipulaa mm. syrjäseuduilla ja tuoda palveluita myös sinne, josta ne muuten puuttuisivat
- Potilaat tuovat vähemmän asioita videovo:lle, ja asia pysyy paremmin aiheessa
- Sallii lääkärintyön tekemisen myös niissä tilanteissa, kun lääkäriellä on esimerkiksi omia terveydellisiä haasteita jotka estävät perinteisen vastaanoton tekemisen

Pohdittavaa

- Digitaalisten yhteydenottokanavien lisääntyminen voi lisätä lääkärin työkuormaa
- Etävastaanotto vie aikaa yhtä paljon kuin lähivastaanottoakin, suhteessa käsiteltävään asiaan
- Digitaalisten työkalujen käyttö ei onnistu kaikilta
  - Välineiden tulee olla riittävän helppokäyttöisiä
  - Silti kaikilla ei ole laitteita, riittävää verkkoa, pankkitunnuksia jne
  - > Perinteiset asiointikanavat tulee säilyttää
  - Tekninen ongelma voi häiritä merkittävästi keskustelun laatua
- Etätyössä työn ja vapaa-ajan ero hämärtyy
  - Missä etätyötä voi tehdä – tietoturva ja työhön keskittyminen
- Puhdas etätyö ei sovi kaikille
  - työyhteisön tuki pärjäämiseen – etätyöyhteisö ei kaikille ole riittävä
- Etävastaanotto vaatii vahvaa kliinistä kokemusta ja koulutusta

Videovastaanotto

- Laajentaa mahdollisuuksia pelkkään puhelimeen verrattuna
  - Pystytään myös arvioimaan esimerkiksi yleistilaa, liikkumista
- Soveltuu moniin kontakteihin, jossa fyysinen tutkiminen ei ole välttämätöntä
- Etä-stetoskooppi, etä-otoskooppi etä-dermatoskooppi laajentavat mahdollisuuksia hoitaja-avusteisella videovastaanotolla

Videovastaanotoilla hoidetaan

- Pitkäaikaissairauksien kontrollikäyntejä.
  - Verenpaineauti, sepelvaltimotauti, hyperkolesterolemia
  - Masennus/ahdistus/uupumus/unettomuus (mielellään videovo)
  - Astma/keuhkohtaumatauti (ei ensikäynti, status riittävän hiljattain tehty tai aiemmin todettu sairaus joka stabiilissa tilanteessa)
  - Migreeni
- Kansantautien selvittelyn aloitus, tilanteen kartoitus jatko tutkimusten osalta; esim verenpaineauti, diabetes, astma/COPD
- Sairausloma-arvioita ja jatkojen suunnittelua
- B- lausuntoja esim lääkekorvattavuuksissa
- C-lausuntoja eläkkeensaajan hoitotukea haettaessa/korotettaessa – (videovo)
  - Toimintakyky ym oleelliset tiedot saatavilla haastattelemalla videovastaanotolla
  - tai löytyvät järjestelmästä. Voi laatia myös pelkällä konsultaatioajalla, jos riittävät tiedot saatavilla sairauskertomuksessa (toimintakykytiedot jne, C-lausunnosta kohdat 6-7 valmiiksi täytetty)

Chat vastaanotto

- Ensilinjassa vastaamassa voi olla hoitaja tai lääkäri
- Soveltuu pääosin vastaaviin asioihin kuin mitä puhelimesta voidaan hoitaa
- Lisäksi mahdollisuus lähettää nähtäväksi kuva vaivasta, esim ihottuma, silmä
  - Yhdistettynä oirekuvaukseen voidaan arvioida tavallisia silmätulehduksia,
  - Tavallisia iho-oireita ilman yleisoireita
- Usein mahdollisuus avata tarvittaessa myös video
- Antaa asiakkaalle mahdollisuuden asioida ”hankalassa paikassa” esim työpaikalta jne
- Tehokkuutta voidaan lisätä esitietokysymyksillä/oirekartoituksella, joita pt täyttää ennen vastaanottoa valmiiksi lääkärin nähtäväksi

Chat-vastaanotoilla hoidetaan mm.

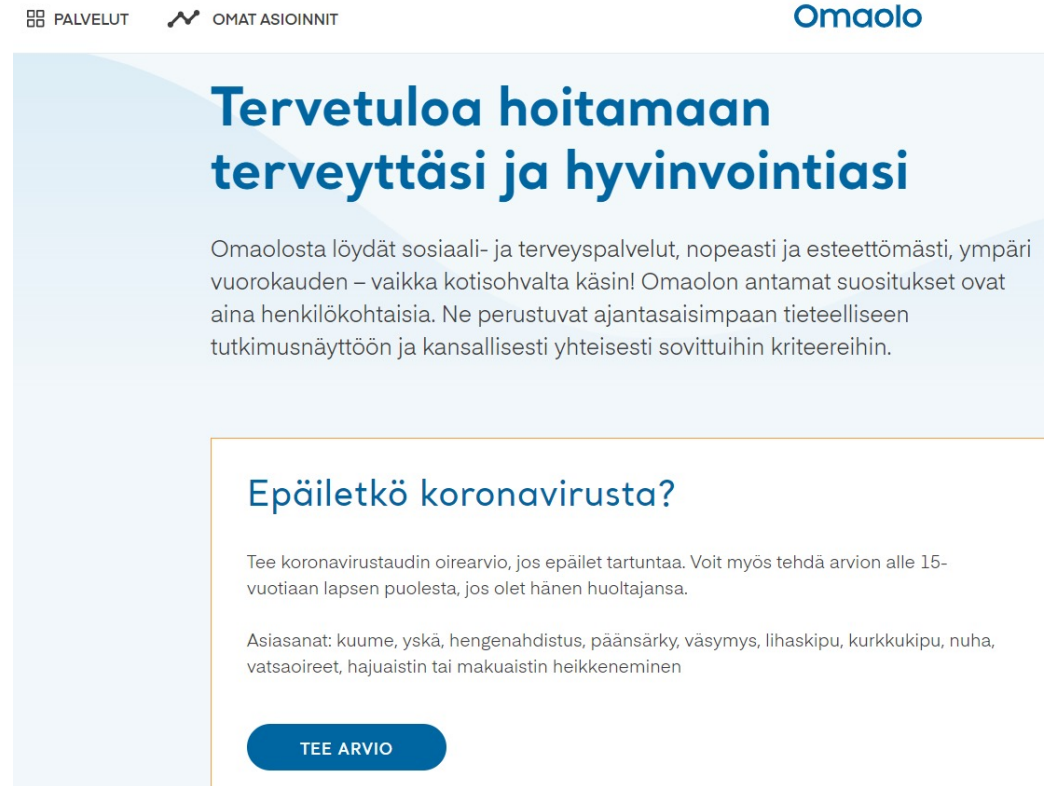
- Lyhytaikaiset akuutit sairauslomat, joissa status ei ole välttämätön, mutta lääkärintodistus tarvitaan työnantajalle;
  - flunssa, vatsatauti, tuttu migreenikohtaus...
- Komplisoitumattoman VTI:n hoito naisilla (näytteenoton indikaatiot huomioiden)
- Bakteerivaginoosi tai hiivatulehdus tutuin oirein, ei toistuvaa uusiutumista
- Allergiaoireet
- Tavallinen silmätulehdus – kuva tarvitaan
- Monet iho-oireet – kuva tarvitaan
- Reseptiasioita

Puhelinvastaanotot ja konsultaatiot

- Puhelinvastaanotto on hyvin perinteinen etävastaanoton muoto, ja erittäin käytetty edelleen
  - Laboratoriovastausten, EKG:n ja röntgenlausuntojen ja muiden tutkimustulosten tulkintaa ja jatkon arviointia ja jatkolähetteen laadintaa
  - Reseptipyyntöjä, apteekkipyyntöjä
  - Matkailijan neuvontaa ja reseptejä
- Puhelin- ja konsultaatioavusta helpotusta päivystysten ruuhkaan?
  - Esim päivystysapu 116117 – hta tehdään puhelimesta ja pyritään ohjaamaan asiakas oikea-aikaisesti oikeaan hoitopaikkaan
  - Etälääkärin konsultaatio- ja etävastaanottomahdollisuudet liitetty palveluun osassa kuntia

Sähköiset oirearviot – Omaolo

- Omaolo palveluita on otettu enenevässä määrin käyttöön kunnissa
  - Sähköiset oirearviot ja yhteydenottolomakkeet
  - Organisaatiokohtaisesti terveydenhuollon henkilöstö käy sähköisiä kontakteja läpi, ja ohjaa asiakkaan oikeaan paikkaan

PALVELUT OMAT ASIOINNIT Omaolo

Tervetuloa hoitamaan terveyttäsi ja hyvinvointiasi

Omaolosta löydät sosiaali- ja terveyspalvelut, nopeasti ja esteettömästi, ympäri vuorokauden – vaikka kotisohvalta käsin! Omaolon antamat suositukset ovat aina henkilökohtaisia. Ne perustuvat ajantasaisimpaan tieteelliseen tutkimusnäyttöön ja kansallisesti yhteisesti sovittuihin kriteereihin.

Epäiletkö koronavirusta?

Tee koronavirustaudin oirearvio, jos epäilet tartuntaa. Voit myös tehdä arvion alle 15-vuotiaan lapsen puolesta, jos olet hänen huoltajansa.

Asiasanat: kuume, yskä, hengenahdistus, päänsärky, väsymys, lihaskipu, kurkkukipu, nuha, vatsaoireet, hajuistuin tai makuaistin heikkeneminen

TEE ARVIO

Edistää vai hoitaa kokonaan

- Vaikka etävastaanotolla asia ei kokonaan hoituisikaan, sitä voidaan monesti edistää
- Kun hta toimii, etävo:lla voidaan hoitaa suurin osa sinne ohjatuista asioista

Potilastapaus

- 65-vuotias potilas, jolla HTA, Astma, DM II soittaa ajanvaraukseen.
  - DM kontrolli lääkärillä viimeksi 6kk ja hoitajalla 1v sitten.
  - Saa ajan hoitajalle ja puhelun aikana tehdään lähete seurattaviin verikokeisiin, joissa käy ennen vastaanottoa.
- Saapuu hoitajan vastaanotolle. Ei ole mitannut RR- tai vs-arvoja
  - > varataan soittoaika hoitajalle 2vk päähän.
  - Pt haluaa lopettaa tupakoinnin. Päädytään liittämään pt tupakoinnin lopettamisen automaattiseen valmennukseen, josta pt saa lopettamiseen tukeen viesteillä viikoittain 12 viikon ajan.
  - Astma on hallinnassa, mutta inhalaatiotekniikan onnistuminen jää hieman epävarmaksi. ->Hoitaja ohjeistaa potilasta tarkistamaan apteekin sivuilta inhalaatioiden ohjevideoita.
  - Laboratoriokokeissa ei todeta poikkeavaa.
- Potilas mittaa RR- ja vs-arvojaan kotona.
- Hoitajan soittoajalla huomataan, että verenpaineet ovat koholla
  - > Pt varaa vastaanottoajan lääkärille verenpainelääkityksestään.
- Lääkärin vastaanotolla verenpainelääkitystä tehostetaan
  - ja potilas varaa kuukauden päähän soittoajan verenpaine-arvoistaan ja lääkkeen tehosta.
  - Soittoajalla verenpaineet ovat kunnossa ja potilas jatkaa senhetkisellä lääkityksellä.

Hoitopolku-visiointi (Screen.io)

- **Täydellinen hoitopolku –visiointi – Miten asiointi olisi voitu hoitaa sujuvammin?**